

Esiopetuksen siirtäminen yksityisistä päiväkodeista kunnalliseksi toiminnaksi

Sivistyslautakunta 14.01.2021 § 2
1805/00.01.02.03/2020

Kunta voi järjestää perusopetuslain (628/1998) mukaan esiopetusta itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Kunta voi hankkia esiopetuspalvelut myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palveluntuottajalta, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään perusopetuslain mukaisesti.

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen on osallistuttava vuoden kestäväan esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan (26 a §). Lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.

Perusopetusasetuksen 23 a §:n mukaan opetuksen järjestäjän tulee etukäteen ilmoittaa esiopetuksen järjestämipaikoista, opetuksen alkamis- ja päättymisajasta sekä siitä, miten sen järjestämään tai hankkimaan esiopetukseen haetaan.

Yksityiset päiväkodit ovat voineet tähän saakka järjestää esiopetuksen omassa yksikössään, mikäli heillä on vähintään 7 esiopetusikäistä oppilasta, joista syntyy ryhmä heidän yksikössään. Tällöin kunta tekee yksityisen päiväkodin kanssa ostopalvelusopimuksen esiopetuksen ostamisesta, koska esiopetus ei ole palvelusetelilain mukaista toimintaa. Täydennetty varhaiskasvatus on hoidettu samassa yksikössä palvelusetelillä. Tällä hetkellä yksityisissä päiväkodeissa on yhteensä 71 esiopetuksen oppilasta ja 1.8.2021 alkaen tämän hetken tiedon mukaan 81 esiopetuksen oppilasta.

Alkuluokkatoiminta

Sivistyslautakunta merkitsi 24.4.2018, § 26, tiedoksi alkuluokkatoiminnan kokeilun käynnistämisen. Joustavassa alkuluokassa esiopetuksen ja alkuopetuksen 1. ja 2. vuosiluokan oppilaat opiskelevat yhdessä varhaiskasvatusopettajan ja luokanopettajan ohjauksessa. Täydentävä varhaiskasvatus toteutetaan alkuluokkien yhteydessä.

Alkuluokissa opetus ja opiskelu perustuvat esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien tavoitteisiin ja sisältöihin. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän opettajien ja ohjaajien sekä muiden ryhmän aikuisten toimesta. Yksilöllisiä oppimispolkuja tuetaan mm. eriyttämällä ryhmän oppilaita osaamistasonsa mukaisesti sekä hyödyntämällä vertaisoppimisen ja -tuen käytäntöjä ryhmien työskentelyssä.

Alkuluokassa lapsi etenee oppimisessa oman kasvun ja kehityksen mukaisesti, vuosiluokasta riippumatta. Tavoitteissa painottuvat ajattelun, työskentelyn ja oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen, mikä tukee lapsen oppimista ja etenemistä perusopetuksessa alkuluokan jälkeen. Alkuluokan toiminta suunnitellaan ja toteutetaan siten, että siinä mahdollistuvat toiminnallisuus ja leikki oppimisen välineinä. Alkuluokassa korostuvat myös yhdessä oppiminen, vertaisoppiminen ja yhteisöllisyys.

Kokemukset alkuluokkatoiminnasta ovat olleet positiivisia. Keväällä 2019 huoltajille ja oppilaille tehdyn kyselyn mukaan toimintaan oltiin erittäin tyytyväisiä. Hyvänä asiana koettiin mm. se, että oppilaat pystytään huomioimaan yksilöllisesti, koska alkuluokassa on monta aikuista. Huoltajat

kokivat, että henkilökunta on erittäin motivoitunutta ja yhteistyö henkilökunnan kanssa on ollut hyvää. Myös toiminnan monimuotoisuus oli yllättänyt osan vanhemmista.

Marinin hallituksen hallitusohjelmassa kohdassa 3.7. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi, asetetaan tavoitteeksi mm. ” Parannetaan varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus. Siirtyminen eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa.”

Palveluverkkosuunnitelmassa esitetään, että alkuluokkatoimintaa laajennetaan edelleen ja lähivuosien aikana se kattaisi koko kunnan. Jotta tämä olisi mahdollista toteuttaa esiopetus on hyvä siirtää kunnan tehtäväksi ja osoittaa jokaiselle esiopetusikäiselle lapselle esiopetuspaikka kunnallisena palveluna alkuluokissa 1.8.2021 alkaen. Kun esiopetus järjestetään lapsen koulupolun mukaisissa alkuluokissa, on opetus yhdenmukaista ja tasa-arvoista jokaiselle esiopetuksen oppilaalle.

Kuuleminen

Yksityisten päiväkotien kanssa on keskusteltu jo alkuluokkatoiminnan alkaessa, että alkuluokkatoiminnan laajennettua esiopetus tullaan siirtämään kunnalliseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että yksityisiltä päiväkodeilta lähtee pois kokonaan yksi ikäluokka. He ovat esittäneet toiveen, että voisivat edelleen järjestää esiopetusta. Asiasta on heidän kanssaan keskusteltu myös sivistyslautakunnassa, jossa olivat mukana Touhula-päiväkotien ja Pilke-päiväkotien johto. Yksityisiin päiväkoteihin ohjataan kuitenkin esiopetuksen oppilaiden tilalle alle esiopetusikäisiä lapsia, millä turvataan yksityisten yksiköiden elinvoima.

Yksityisten päiväkotien huoltajia kuultiin joulukuussa. Huoltajakyselyn tulosten analysointi ja lapsivaikutusten arviointi on liitteenä. Huoltajien omana huolena oli yleisesti muutoksen vaikutus perheen arjen sujumiseen. Lapsia joutuu kuljettamaan moneen paikkaan aamuisin, kun lapsen sisarus jäisi kuitenkin nykyiseen päiväkotiin. Myös huoli lapsen siirtämisestä uuteen paikkaan mahdollisesti ilman kavereita huolestutti vanhempia – ”lapselle hankala paikka, kun kaverisuhteet kärsivät.” Muutama huoltaja oli todella huolissaan, miten erityisherkkä lapsi reagoisi muutokseen. Pelkoa huoltajissa herätti myös se, että miten lapsi pärjää isossa ryhmässä vanhempien lasten kanssa. Osa kyselyyn vastanneista huoltajista totesi kuitenkin, että muutos ei vaikuttaisi mitenkään. Osa vastanneista oli siirtämässä lastaan koulupolkunsa mukaiseen alkuluokkaan.

Kyselyyn vastanneet vanhemmat toivoivat, että tulevaisuudessakin olisi mahdollista järjestää esiopetusta yksityisissä päiväkodeissa. Samoin toivottiin mahdollista siirtymää esiopetuksen siirtämiseksi kunnalliseksi toiminnaksi. Jos päädytään siirtämään esiopetus kunnalliseksi, tulisi esiopetus järjestää lapsen lähikoulussa.

Vaihtoehdot päätöksentekoon:

Vaihtoehtoja asiasta päättämiseen näyttäisi olevan ainakin kolme:

1. Pidetään tilanne ennallaan ja annetaan esiopetuksen järjestämisoikeuden jatkaa yksityisissä päiväkodeissa, mikäli heille syntyy vähintään 7 lapsen esiopetusryhmä.

Päätös olisi palveluverkkosuunnitelman vastainen ja lisäksi myös alkuluokkatoiminnan yhdenmukaisen ja tasa-arvoisen järjestämisen vastainen.

Yksityisen esiopetuksen jatkuminen vaikuttaa paitsi lasten väliseen yhdenvertaisuuteen myös alkuluokkatoiminnan käytännön järjestämiseen. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on ongelmallista, että kaikki esiopetusikäiset eivät opiskele alkuluokissa. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa edellytetään esiopetuksen järjestämisessä monia sellaisia

esiopetuksen tehtäviä ja toimintoja, jotka toteutuvat parhaiten alkuluokkatoiminnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi perusteissa mainittu esiopetuksen tehtävä varmistaa lapsen oppimisen polun jatkuminen joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä sekä siirtymävaiheen veloitteet, kuten yhteistyön rakentaminen ja tukeminen eri toimijoiden välillä sekä huoltajien kanssa lapsen siirtymässä esiopetuksesta perusopetukseen. Perusteiden edellyttämä kuntakohtainen yhtenäinen linja siirtymävaiheen käytännöissä varmistetaan niin ikään parhaiten alkuluokkatoiminnan kautta.

2. Lykätään esiopetuksen siirtymistä kunnalliseksi palvelutuotannoksi kahdella vuodella, jotta huoltajilla olisi mahdollisuus tottua ajatukseen ja jolloin esiopetus siirtyisi kunnalliseksi toiminnaksi vuoden 2023 elokuusta.

Päätös antaisi lisäaikaa kokemusten saamiseen alkuluokkatoiminnasta ja mahdollisuuden sekä yksityisten päiväkotien että huoltajien sopeutumiseen tilanteeseen. Opetuksen järjestämisen näkökulmasta on kuitenkin ongelmallista, jos koko esiopetuksen ikäluokka ei siirry samaan aikaan alkuluokkiin. Tämä vaikuttaisi paitsi alkuluokkien oppilaiden yhtenäisyyteen ja ryhmäyttämiseen myös käytännön toiminnan järjestämiseen. Käytännössä alkuluokkaryhmiä muodostettaessa joudutaan huomioimaan oppilasmäärien muutokset kahden ikäluokan aloituksessa (esiopetuksen oppilaat ja koulutulokkaat) eli ryhmä täydentyy jokaisena lukuvuonna kahden eri ikäluokan oppilailla. Tämä edellyttää joko pienempien alkuluokkien muodostamista, jotta täydentäminen onnistuu kahden ikäluokan osalta joka vuosi tai ryhmien uudelleen järjestämistä jokaisen lukuvuoden alussa.

3. Siirretään esiopetustoiminta kokonaan kunnalliseksi syksystä 2021.

Päätös olisi kaikille esiopetuksen oppilaille tasa-arvoinen ja suunniteltu aloitettavaksi silloin, kun suurin osa alkuluokkatoiminnasta on lähtenyt liikkeelle. Kaikki yksityisissä olevat esiopetuksen oppilaat mahtuvat alkuluokkiin.

Esiopetukseen ilmoittautuminen alkaa 15.1.2021 ja samassa ilmoituksessa ilmoitetaan alkuopetuksen järjestämispaikat.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Sivistyslautakunta päättää, että esiopetus siirretään kunnalliseksi toiminnaksi syksystä 2021 alkaen ja kaikille esiopetusikäisille osoitetaan esiopetuspaikka koulupolun mukaisesti alkuluokissa.

Valmistelija

Varhaiskasvuspäällikkö Leena Laine, 040 317 2201
Opetuspäällikkö Kati Luostarinen, 040 317 2401

Asian käsittely

Asian käsittelyn aikana esittelijä tarkensi esitystään seuraavasti: Esiopetus siirretään kunnalliseksi toiminnaksi syksystä 2021 alkaen ja kaikille esiopetusikäisille osoitetaan esiopetuspaikka koulupolun mukaisesti alkuluokissa tai koulupolun mukaisissa esiopetusryhmissä.

Päätös

Sivistyslautakunta päätti, että esiopetus siirretään kunnalliseksi toiminnaksi syksystä 2021 alkaen ja kaikille esiopetusikäisille osoitetaan esiopetuspaikka koulupolun mukaisesti alkuluokissa tai koulupolun mukaisissa esiopetusryhmissä.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.